

دانشگاه صنعتی شریف
کتابخانه مرکزی

دستورالعمل نحوه نگارش پایان نامه کارشناسی ارشد و رساله دکتری

تهیه کنندگان
دکتر مریم اسدی
خیرالنساء سیفی

ویرایش چهارم

۱۳۹۴

فهرست مطالب

۳	مقدمه
۴	الف) بخش‌های پایان‌نامه و ترتیب آنها
۵	ب) شیوه نگارش
۵	۱. کاغذ و چاپ
۵	۲. فاصله‌گذاری و حاشیه‌بندی
۵	۳. شماره‌گذاری
۶	۴. جدول‌ها و شکل‌ها
۶	۵. پانویس یا زیرنویس
۶	۶. درج لغات لاتین در متن فارسی
۷	۷. روابط ریاضی و فرمول‌ها
۷	۸. نحوه ارجاع در متن و فهرست منابع و مأخذ
۷	۹. مشخصات جلد پایان‌نامه
۸	ج. مشخصات نسخه الکترونیکی پایان‌نامه
۸	د. دوره‌های بین‌الملل
۹	۵. پیوست‌ها
۱۵	مآخذ

مقدمه

تحقیق مانند هر کار دیگری، دانشی است که مستلزم شناخت اصول و قواعد و روشهاست و پژوهشگر با فراگرفتن و قبول کردن آن اصول، علاوه بر اعتبار بخشیدن به دستاوردهای تحقیقاتی خویش و دستیابی به نتایج جدید و مفید در سایه جستجو و کاوش مستمر و بی وقفه، چه بسا به ترمیم خطاهای پیشین خود یا دیگران نیز توفیق یابد. در نظام‌های آموزشی و پژوهشی دانشجویان و فارغ‌التحصیلان دوره‌های کارشناسی ارشد و دکترای تخصصی به عنوان پژوهشگر شناخته می‌شوند. این دوره‌ها در نظام واحدی آموزش عالی در ایران پس از گذراندن تعدادی واحد درسی با تدوین رساله یا پایان‌نامه تحصیلی تمام می‌شود و احتمالاً همین پایان‌نامه تحصیلی است که ملاکی برای قرارداد فارغ‌التحصیلان در زمره محققان کشور محسوب می‌شود. لذا هدف اساسی تهیه این دستورالعمل، دستیابی به الگویی جامع و مانع و استاندارد نمودن چارچوب تدوین پایان‌نامه‌های کارشناسی ارشد و دکتری است.

مریم اسدی

الف) بخش‌های پایان‌نامه و ترتیب آنها

پایان‌نامه‌هایی که به کتابخانه مرکزی دانشگاه صنعتی شریف تحویل می‌شود، باید حاوی بخش‌های نامبرده زیر باشد. این بخش‌ها بایستی به ترتیب ذکر شده، در زیر تنظیم و تهیه شده باشند.

- ❖ صفحه بسم الله (اختیاری)
- ❖ صفحه عنوان (پیوست ۱)
- ❖ صفحه تصویب نامه به زبان فارسی (پیوست ۳ و ۴ با امضای اصل استاد راهنما مورد قبول است)
- ❖ صفحه اظهارنامه (پیوست ۶ و ۷)
- ❖ صفحه اهدا یا تقدیم (اختیاری)
- ❖ پیشگفتار (اختیاری)
- ❖ صفحه تقدیر و تشکر (اختیاری)
- ❖ چکیده فارسی (حداکثر ۳۰۰ واژه به همراه ۴ تا ۷ کلیدواژه)
- ❖ فهرست مطالب: شامل عناوین اصلی و فرعی فصل‌ها، عنوان کتابنامه (فهرست مأخذ) و عناوین پیوست‌ها
- ❖ فهرست جدول‌ها (در صورت وجود)
- ❖ فهرست شکل‌ها (در صورت وجود)
- ❖ فهرست علائم و اختصارات (در صورت وجود)
- ❖ متن اصلی
- ❖ منابع و مأخذ
- ❖ واژه‌نامه (اختیاری)
- ❖ پیوست‌ها (در صورت وجود)
- ❖ چکیده لاتین (Abstract) به همراه کلیدواژه لاتین (Keywords)
- ❖ صفحه عنوان انگلیسی (پیوست ۲)

ب) شیوه نگارش

آیین نگارش پایان نامه باید مطابق روش مورد تأیید کتابخانه باشد. همچنین قواعد و مشخصات تصریح شده در این دستورالعمل باید رعایت شود.

۱. **کاغذ و چاپ:** کلیه قسمت‌های پایان‌نامه باید روی کاغذ سفید مرغوب تایپ شود. ابعاد کاغذ ۲۹/۷*۲۱ (کاغذ A4) است. تمامی متن می‌تواند روی کاغذ یک رو یا دورو تکثیر شود. نوع قلم مورد استفاده در تمامی متن یکنواخت (ترجیحاً فونت‌های بی‌نازنین (BNazanin)، بی‌لوتوس (BLotus)، بی‌زر (BZar) است. اندازه فونت‌ها در سرفصل‌ها، زیربخش‌ها و متن اصلی رعایت می‌شود.

جدول اندازه و نوع قلم مورد استفاده در بخش‌های مختلف پایان نامه

اندازه	نوع قلم	نوع متن
۱۴	B لوتوس نازک	متن فارسی
۱۸	B تیتل	عنوان فصل
۱۶	B لوتوس سیاه	تیترهای اصلی
۱۴	B لوتوس سیاه	تیترهای فرعی
۱۲	B لوتوس نازک	چکیده فارسی
۱۲	B لوتوس سیاه	عنوان جدول با شکل
حداکثر ۱۲	B لوتوس نازک	متن جدول
حداکثر ۱۰	B لوتوس نازک	زیر نویس جدول
۱۰	B لوتوس نازک	پاورقی فارسی
۸	Times New Roman	پاورقی انگلیسی
۱۲	Times New Roman Bold	عنوان چکیده انگلیسی
۱۲	Times New Roman	متن چکیده انگلیسی
۱۳	B لوتوس نازک	فهرست منابع فارسی /عربی
۱۲	Times New Roman	فهرست منابع انگلیسی

۲. **فاصله گذاری و حاشیه بندی:** فاصله سطرها در تمامی پایان‌نامه برابر ۱/۵ سانتی‌متر است، اما فاصله سطرها در چکیده برابر ۱ سانتی‌متر معادل single در ورد است. حاشیه سمت راست و بالا مساوی ۳ سانتی‌متر و حاشیه سمت چپ و پایین برابر ۲/۵ سانتی‌متر است. این حاشیه‌ها باید در سرتاسر پایان‌نامه رعایت شود. در صورتی که در برخی موارد اندازه شکل‌ها یا جدول‌ها بزرگ‌تر از فضای داخل حاشیه‌ها باشد، با کوچک کردن آن‌ها و یا با استفاده از کاغذ A3 (به صورت تاخورده) حاشیه رعایت می‌شود.

۳. شماره گذاری: شماره صفحات آغازین (از اول پایان نامه تا اول متن اصلی) با عدد و به حروف مانند: پنج، شش، ... (اولین صفحه یعنی صفحه عنوان بدون شماره تایپ می شود) یا با حروف ابجد نوشته می شوند. تمامی صفحات متن اصلی که از مقدمه یا فصل نخست شروع می شود، باید شماره گذاری شوند. شماره گذاری صفحات شامل صفحه های محتوی شکل، جدول، منابع و پیوست نیز می شود.

❖ شماره صفحه در پایین و در وسط قرار می گیرد. فاصله شماره صفحه در حدود ۱/۵ سانتی متر از لبه پایین است.

❖ بخش ها و زیر بخش ها به عدد شماره گذاری می شوند، به طوری که شماره فصل در سمت راست و شماره بخش بعد از آن آورده شود مانند:

۳-۲-۴. بیان کننده زیربخش ۴ از بخش ۲ از فصل ۳ است.

۳-۲-۴-۱. بیان کننده زیربخش ۱ از بخش ۴ از فصل ۳ است.

۴. جدول ها و شکل ها: تمامی شکل ها (تصویرها، نمودارها، منحنی ها) و جدول ها باید با کیفیت مناسب تهیه شوند. به گونه ای که کپی تهیه شده از آن ها از وضوح کافی برخوردار باشد. تمامی شکل ها و جدول ها باید به ترتیب ظهور در هر فصل شماره گذاری شوند، مثلاً برای جدول های فصل ۲، جدول ۲-۱ و ۲-۲ و ...، برای جدول های فصل ۳، جدول ۳-۱ و ۳-۲ و ... ذکر شود. عنوان جدول ها در بالای آن ها و عنوان شکل ها در زیر آن ها ذکر می شود. چنانچه جدول یا شکلی از مرجعی آورده شده است، مرجع در عنوان جدول یا شکل ذکر می شود. همچنین لازم است به کلیه شکل ها و جدول ها در متن ارجاع شده باشد.

۵. پانویس یا زیرنویس: در صورتی که یک عبارت یا واژه نیاز به توضیح خاصی داشته باشد، توضیح را می توان به صورت زیرنویس در همان صفحه ارائه کرد. در این صورت عبارت یا واژه توسط شماره ای که به صورت کوچک در بالا و سمت چپ آن تایپ می شود و در زیرنویس، توضیح مربوط به آن شماره ارائه می شود. قلم مورد استفاده در زیرنویس می تواند با قلم متن اصلی متفاوت باشد.

۶. درج لغات لاتین در متن فارسی: همه نام های لاتین در متن به خط فارسی و در پانویس به لاتین (یا به خط اصلی) با فونت Times New Roman نوشته می شود.

۷. روابط ریاضی و فرمول‌ها: فرمول‌ها در هر فصل به طور جداگانه و به ترتیبی که در متن می‌آیند، در داخل پرانتز به عدد شماره‌گذاری می‌شوند، به طوری که شماره فصل در سمت راست و شماره فرمول بعد از آن آورده می‌شود.
طبق نمونه زیر:

$$F= ma \quad (۱-۵)$$

که بیان‌کننده رابطه ۵ از فصل اول است.

۸. نحوه ارجاع در متن و فهرست منابع و مأخذ: لازم است در متن به کلیه منابعی که مورد استفاده قرار می‌گیرد، اشاره شود. چنانچه در داخل متن از یک منبع مطلبی نقل شود، بلافاصله پس از خاتمه جمله کروش‌های باز و مرجع ذکر می‌شود. نحوه ارجاع در متن به یکی از دو روش زیر است:

- مراجع به‌ترتیبی که در متن می‌آیند شماره‌گذاری می‌شوند. در این روش مراجع به ترتیب شماره در فهرست منابع و مأخذ ذکر می‌شود.
- ذکر منبع با ارجاع به نام نویسنده و سال انتشار آن است. برای مثال: (Taylor, 2005)، در این روش، مراجع به ترتیب حروف الفبای نام نویسنده در فهرست منابع ذکر می‌شود. در صورت استفاده از هر یک از دو روش، لازم است که جزئیات و شیوه ذکر منبع در متن و در فهرست مراجع منطبق بر یکی از شیوه‌های معروف و شناخته شده باشد.

۹. مشخصات جلد پایان‌نامه:

- جنس جلد از مقوا با ضخامت ۲ تا ۳ میلی‌متر با روکش چرم مصنوعی (گالینگور) است.
- رنگ جلد برای **کارشناسی ارشد زرشکی** و برای **دکتری سبز** است.
- قطع جلد نیم سانتی‌متر بزرگ‌تر از قطع کاغذ است.
- نوشته‌های روی جلد به صورت زرکوب چاپ می‌شود.
- در قسمت **عطف، عنوان پایان‌نامه، نام نویسنده و سال نوشته و زرکوب** می‌شود.

ج. مشخصات نسخه الکترونیکی پایان نامه:

۱- دانشجوی موظف است علاوه بر یک نسخه چاپی از پایان نامه خود، یک نسخه الکترونیکی شامل متن کامل پایان نامه و عیناً منطبق با نسخه چاپی نهایی که استاد راهنمای پایان نامه تأیید کرده‌اند، به کتابخانه مرکزی تحویل دهند.

۲- متن کامل پایان نامه به صورت یک فایل کامل در قالب فرمت pdf و یک فایل کامل در قالب فرمت ویرایشگر Word بر روی یک CD قرار گیرد (تنها دو فایل).

۳- پایان نامه‌هایی که در قالب دیگر غیر از word مثل Farsi Tex تهیه می‌شود، فایل اصلی به همراه فایل pdf تحویل داده شود.

د. دوره‌های بین الملل

دانشجویان تحصیلات تکمیلی دوره‌های بین الملل که موظف به ارائه پایان نامه به زبان انگلیسی هستند، علاوه بر موارد ذکر شده در بالا در خصوص مشخصات و نحوه ارائه اطلاعات در پایان نامه، لازم است به موارد زیر نیز توجه کنند:

- صفحه عنوان فارسی (سمت راست)
- چکیده فارسی همراه با کلیدواژه فارسی (سمت راست)
- صفحه عنوان انگلیسی (لازم است علاوه بر آرم دانشگاه شریف، آرم دانشگاه دوره مشترک نیز در صفحه عنوان درج شود) (سمت چپ)
- صفحه تصویب نامه به زبان انگلیسی (پیوست ۴ با امضای اصل استاد راهنما مورد قبول است)
- چکیده انگلیسی همراه با کلیدواژه لاتین (سمت چپ)
- روی جلد همانند صفحه عنوان انگلیسی است، تنها آرم دانشگاه صنعتی شریف در روی آن درج شود (سمت چپ).

ه. پیوست‌ها:

- پیوست ۱: صفحه عنوان فارسی و روی جلد
- پیوست ۲: صفحه عنوان انگلیسی
- پیوست ۳: صفحه تصویب نامه به زبان فارسی
- پیوست ۴: صفحه تصویب نامه به زبان انگلیسی
- پیوست ۵: فرم محرمانه
- پیوست ۶: فرم اظهارنامه (اصالت متن و محتوای رساله دکتری) و پیوست ۷: فرم اظهارنامه (اصالت متن و محتوای پایان نامه کارشناسی ارشد)

پیوست ۱ (صفحه عنوان فارسی و روی جلد)

دانشگاه صنعتی شریف

(نام دانشکده)

پایان نامه (یا رساله) به عنوان تحقق بخشی از شرایط دریافت درجه کارشناسی ارشد (یا دکتری)
گرایش

(عنوان پایان نامه در اینجا نوشته شود)

نگارش

(نام کامل نویسنده در اینجا نوشته شود)

استاد راهنما

(نام کامل استاد راهنما در اینجا نوشته شود)

ماه و سال

Sharif University of Technology
(Faculty Name)

**A thesis (or A Dissertation) submitted in partial fulfillment of the
requirement for the M.Sc. degree (or Ph.D. degree)**

(Thesis Title)

By:
(Author Name)

Supervisor:
(Supervisor Name)

(Month and Year)

تصویب نامه

به نام خدا
دانشگاه صنعتی شریف
دانشکده.....

رساله کارشناسی ارشد (یا دکتری)

عنوان:.....

نگارش:.....

کمیته ممتحنین:

امضاء..... استاد راهنما:.....

امضاء..... استاد راهنمای همکار:.....

امضاء..... استاد مشاور:.....

امضاء..... استاد مدعو:.....

تاریخ:.....

پوست ۴ (تصویب نامه به زبان انگلیسی)

Approval Sheet

In the name of GOD
Sharif University of Technology
(Faculty Name)

M. Sc. Thesis (Ph. D. Dissertation)

Title: -----

Author: -----

Referees Committee:

- Signature*
- Signature*
- Signature*
- Signature*

Date:

اظهار نامه

(اصالت متن و محتوای رساله دکتری)

عنوان رساله:

نام استاد راهنما: نام استاد راهنمای همکار: نام استاد مشاور:

این جانب اظهار می‌دارم:

۱- متن و نتایج علمی ارائه شده در این رساله اصیل بوده و منحصرأ توسط این جانب و زیر نظر استادان (راهنما، همکار و مشاور) نام برده شده در بالا تهیه شده است.

۲- متن رساله به این صورت در هیچ جای دیگری منتشر نشده است.

۳- متن و نتایج مندرج در این رساله، حاصل تحقیقات این جانب به عنوان دانشجوی دکتری دانشگاه صنعتی شریف است.

۴- کلیه مطالبی که از منابع دیگر در این رساله مورد استفاده قرار گرفته، با ذکر مرجع مشخص شده است.

نام دانشجو:

تاریخ

امضا

نتایج تحقیقات مندرج در این رساله و دستاوردهای مادی و معنوی ناشی از آن (شامل فرمول‌ها، نرم‌افزارها، سخت‌افزارها و مواردی که قابلیت ثبت اختراع دارد) متعلق به دانشگاه صنعتی شریف است. هیچ شخصیت حقیقی یا حقوقی بدون کسب اجازه از دانشگاه صنعتی شریف حق فروش و ادعای مالکیت مادی یا معنوی بر آن یا ثبت اختراع از آن را ندارد. همچنین کلیه حقوق مربوط به چاپ، تکثیر، نسخه‌برداری، ترجمه، اقتباس و نظائر آن در محیط‌های مختلف اعم از الکترونیکی، مجازی یا فیزیکی برای دانشگاه صنعتی شریف محفوظ است. نقل مطالب با ذکر ماخذ بلامانع است.

نام دانشجو:

تاریخ

امضا

نام استادان راهنما:

تاریخ

امضا

اظهارنامه

(اصالت متن و محتوای پایان‌نامه کارشناسی‌ارشد)

عنوان پایان‌نامه:

نام استاد راهنما: نام استاد راهنمای همکار: نام استاد مشاور:

این جانب اظهار می‌دارم:

- ۱- متن و نتایج علمی ارائه شده در این پایان‌نامه اصیل بوده و منحصرأ توسط این‌جانب و زیرنظر استادان (راهنما، همکار و مشاور) نام‌برده شده در بالا تهیه شده است.
- ۲- متن پایان‌نامه به این صورت در هیچ جای دیگری منتشر نشده است.
- ۳- متن و نتایج مندرج در این پایان‌نامه، حاصل تحقیقات این‌جانب به عنوان دانشجوی کارشناسی‌ارشد دانشگاه صنعتی شریف است.
- ۴- کلیه مطالبی که از منابع دیگر در این پایان‌نامه مورد استفاده قرار گرفته، با ذکر مرجع مشخص شده است.

نام دانشجو:

تاریخ

امضا

نتایج تحقیقات مندرج در این پایان‌نامه و دستاوردهای مادی و معنوی ناشی از آن (شامل فرمول‌ها، توابع کتابخانه‌ای، نرم‌افزارها، سخت‌افزارها و مواردی که قابلیت ثبت اختراع دارد) متعلق به دانشگاه صنعتی شریف است. هیچ شخصیت حقیقی یا حقوقی بدون کسب اجازه از دانشگاه صنعتی شریف حق فروش و ادعای مالکیت مادی یا معنوی بر آن یا ثبت اختراع از آن را ندارد. همچنین کلیه حقوق مربوط به چاپ، تکثیر، نسخه‌برداری، ترجمه، اقتباس و نظائر آن در محیط‌های مختلف اعم از الکترونیکی، مجازی یا فیزیکی برای دانشگاه صنعتی شریف محفوظ است. نقل مطالب با ذکر ماخذ بلامانع است.

نام دانشجو:

نام استادان راهنما:

تاریخ

تاریخ

امضا

امضا

مآخذ

۱. مجموعه آئین نامه‌ها و بخشنامه‌های دوره‌های تحصیلات تکمیلی. دانشگاه تهران. اداره کل تحصیلات تکمیلی، ۱۳۷۹.
۲. حری، عباس. آیین نگارش علمی. تهران: هیأت امنای کتابخانه‌های عمومی کشور، دبیرخانه، ۱۳۷۸.